

Kan davası yüzünden yazmayı 35 yıl erteledi

Yazar Osman Necmi Gürmen çocukluğunda annesizlikle, öğrenciliğinde Fransa sokaklarında parasızlıkla, yetişkinliğinde Bucak aşireti içinde kan davaları ve Bodrum'da arazi mafyasıyla mücadele etti. İradeyi aşan hadiset yüzünden yazmayı yaklaşık 35 yıl ertelemek zorunda kalan Gürmen, 'mücadele etmeden yaşama hakkım olmadı' diyor

EMETİ SARUHAN

Şizofreni, Saint-Joseph, Siverek, Paris, Bodrum, aşiret, kan davası, arazi mafyası, yazarlık... Yan yana gelmesi bile insanı şaşırtan bu kelimelerin her biri Osman Necmi Gürmen'in hayatının bir parçası. Gürmen, Bucak aşireti reisi Osman Paşa'nın torunu. Dedesi Siverek'ten Abdülhamid tarafından İstanbul'a çağrılıyor. Böylece 1927 yılında İstanbul'da doğuyor Osman Necmi Gürmen. Dadılarla, Fransız mürebbiyelerle büyüme sebebi ise hem paşa torunu hem de annesinin şizofreni olması. Liseyi Saint Joseph'te okuyor. Yazar olma isteğiyle Paris'te alıyor soluğu. Ancak babasının işleri bozulduğu için parasız kalıyor. Kağıt toplayıcılığından caz bateristliğine kadar birçok iş yapıyor. Maria ile evleniyor. Babası çağırınca Fransız eşinin kolunu tuttuğu gibi Siverek'te alıyor soluğu. Paris'ten elektrik ve suyu bile olmayan Siverek'e. Bir anda Bucak aşireti içindeki kan davalarının arasında buluyor kendini. 14 yıl aşiretin içinde kendi ifadesiyle şans eseri hayatta kalarak yaşıyor. Sonra kan davalarından kaçıp, yazı yazmak için sakin bir yer buluyor: Bodrum. Burada Halikarnas Oteli açıyor ama nafile. Kaderi peşini bırakmıyor. Orada da arazi mafyası çıkıyor karşısına. Bir süre sonra mücadeleden bıkmınca dönmeye karar veriyor. Eşi Maria ile ayrılıyorlar. Eşi Türkiye'ye yerleşirken o Fransa'ya geri dönüyor ve kitaplarını yazmaya başlıyor: 'Kılıç Uykuda Vurulur', 'Ah Vre Sevda', 'Delibozlar Çiftliği', 'Rana', 'Mühtedi', 'Neydi Suçun Zeliha'... Gürmen'in annesini anlattığı kitabı 'Rana' bestseller oldu. Hem Fransızca hem Türkçe yazabilen bir edebiyatçı Gürmen. 'Rana' kitabı da bugünlerde İletişim Yayınları'ndan cep kitabı olarak yayınlanacak. Gürmen'le hayatını, yazarlığını ve hissettiklerini konuştuk.

Alın yazısı bu! Kimi insan peşinde gailelerle birlikte gelir bu dünyaya. Zaman ve tecrübeyle mücadele etmeden yaşama hakkına sahip olmadığımı anladım. Korku olmadan cesarete ne gerek!

Dedeniz bir paşa ve siz de Sultanahmet'te bir konakta büyüdünüz. Çocukluğunuz nasıl geçti?

Bir çocuk için paşa konağı bir şey ifade etmiyor. Kendi âlemini yaratan bacaksızın aradığı, her şeyden önce, sevgi ve şefkat.

Çocukluğunuza baktığınızda annenizin şizofren olmasının üzerinizde nasıl bir etki bıraktığını görüyorsunuz?

Öğrencilik yıllarımda annemin hastalığı bazı arkadaşlar arasında istihza konusu olduysa da, geriye dönüp baktığımda annemde gördüğüm takıntılar bana birer ders oldu. 'Fantasm'lara karşı aşılındım sanırım.

Nasıl bir eğitim aldınız?

Ana yokluğunu telafi bakımından dört yaşına bastığımda eve gelen Fransız mürebbiye ; 1946 yılında mezun olduğum Kadıköy Saint-Joseph Lisesi; 1951 yılında Paris Hautes Etudes Internationales'dan edindiğim diploma.

Paris'te maceralı bir öğrencilik dönemi geçirmişsiniz. Biraz anlatır mısınız?

Paris'teki beş yıllık 'maceralı' dönemi üç satıra sığdırmak biraz zor. Rahmetli babamın işlerinin ters gitmesi sonucu bana para gönderememesinden ötürü yâd ellerde ekmeğimi kazanmak zorunda kaldım. Benim durumumda olan Mübin Orhon, Fikret Muâlla, Feridun Çölgeçen, Avni Arbaş, Selim Turan, Ahmet Ramazanoğlu vs berduşlar, elden geleni yapmak zorunda kaldık.

Babanız çağırdığı için Türkiye'ye döndünüz. Siverek'e. Karar vermek zor olmadı mı?

1951 yılı sonu Paris dönüşü, çocukluğumdan beri ismini duyduğum Siverek'e ilk defa ayak bastım. İstanbul'dan oraya üç gün süren tren yolcuğunda Fransız uyruklu eşimin çantası çalındı. O zaman yabancıların Fırat nehrinin ötesine geçmesi yasak. Gerisini siz düşünün. Babamın sayesinde işler düzeldi, Kürtçe bilmememize rağmen hiç yabancılık çekmedik.

Kendinizi birden kan davasının ortasında bulunca ne hissettiniz?

Kan davası başlı başına tefrika edilmesi gereken acıklı bir roman. Söyleşilerde 'hadisat iradeyi aşar' dedim. Evet, bu acılarla dolu on yılın sonunda, birey-toplum ilişkisinde toplumdaki zihniyetin çok ağır bastığı kanısına vardım.

O kan davası tatlıya bağlandı mı?

1966 yılında Siverek'ten ayrıldım. Kırk yıl sonra bir belgesel için döndüğümde kan davasının kapandığını gönül ferahlığı ile izlemek benim için en büyük mükafat oldu.

Peki Bodrum nasıl gündeme geldi?

Muvakkat bir 'ateşkes' sonucu Siverek'ten ayrılırken, tek dileğim başımı dinleyecek, çocukluğumdan beri hasretini çektiğim yazım dünyasına adım atmama müsait bir köşe arıyordum. Nasipte 44 yıl önceki, yolu yordamı olmayan 5000 nüfuslu Bodrum varmış.

Bodrum'da arazi mafyası karşınıza çıktı. Kan davasından kurtulmuşunuz. Bir beladan kaçarken diğerine tutuldum gibi bir düşünceniz oldu mu?

Alın yazısı bu! Kimi insan peşinde gailelerle birlikte gelir bu dünyaya. Zaman ve tecrübeyle mücadele etmeden yaşama hakkına sahip olmadığımı anladım. Korku olmadan cesarete ne gerek!

Siz Fransa'ya dönerken eşiniz Türkiye'de kalmış. Türkiye'yi çok mu sevdi?

Benim gibi Fransız eşin de vatani Türkiye. Arada bir Paris'e uğradığı sıra 'bizde bu böyle yapılır' dediğinde o 'biz' sözcüğü Türkiye'yi kasteder.

Yazarlık hayatınıza birdenbire mi girdi?

Edebiyata olan ilgim daha ilkokul sıralarında başladı. Mücadeleli geçen yaşamımda ilk yapıtım ancak 48 yaşında (1976) yayınlandı.

İlk yazmaya başladığınızda yazdıklarınızı beğendiniz mi? Yoksa tekrar tekrar bozup yazarlardan mısınız?

Gençlik yıllarımda, ilk yazmaya başladığımda yazdıklarımı kimseye göstermezdim, saklardım. Bugün hâlâ bir yapıtı tamamladıktan sonra üç dört ay dinlendirmeye bırakır, basıma vermeden önce 'üçüncü bir gözle' yeniden bir inceleme yaparım.

Fransızca yazmak mı zor, Türkçe mi?

Bir lisana, duyguları dile getirebilecek kadar hakimseniz mukayeseye gerek kalmaz. İki üç yıl boyunca alışageldiğiniz bir ifade tarzından sonra, bu kez başka bir dilde cümlelerin kuruluşu, müzikalitesi, imgeleri, meselleriyle yeni baştan ünsiyet kesbedebilmektir zor olan.

İlk kitabınızı yazarken neden Fransızca'yı tercih ettiniz?

Size basit bir örnek vereyim. Siverek'teki günlerimden önce, Cumhuriyet gazetesini okurdum. Siverek'e gidip, on yıl sonra İstanbul'a döndüğümde, gene Cumhuriyet gazetesini aldım, okumaya çalıştım, inanın tek bir cümleyi doğru dürüst anlayamadım. 'Arı' dili, bildiğim, konuştuğum dili tarihe mal etmiş. Bana tamamen yabancı bir dilde ne yazabilirdim! Fransızca küçük yaşta beri konuştuğum, sevdiğim bir dil. Dolayısıyla Paris Gallimard'a yayınlanan ilk kitabımı (1976) Fransızca olarak yazdım.

Rana büyük ilgi gören bir kitap oldu, neye bağlıyorsunuz bunu?

'Râna'nın büyük ilgi görmesi, insanoğlunun iç âlemindeki kaotik hissiyatı yansıtabilen, okuruyla paylaşabilen bir yapıta ilgi göstermesinden kaynaklanır sanırım. Kitaptaki personajlardan birinin 'yaz küçükhanım, yaz, kölen olayım. Sevenlere çektirilen cefayı anlat. Gazeteye verelim, duyuralım, kör gözleri açalım' diye yalvarışı bu ihtiyacın bir örneği olsa gerek.

Hiç yazarlığa daha erken başlasaydım dediğiniz oldu mu?

Yazarlığa daha erken başlasaydım! İsterdim, ne yazık ki 'iradeyi aşan hadisat' buna engel oldu.

Kaynak: <http://yenisafak.com.tr/Pazar/?i=288810>